

Represija nad braniteljicama/braniteljima ljudskih prava

Maj 2019. – Avgust 2019.

Dosije br. 15

Žene u crnom su aktivistička grupa i mreža feminističko-antimilitarističke orijentacije, koju čine žene različite generacijske i etničke pripadnosti, obrazovnog nivoa, socijalnog statusa, životnih stilova i seksualnih izbora. Žene u crnom su osnovane 9. oktobra 1991. u Beogradu.

Od početka rada Žena u crnom (1991.) suočavaju se sa raznim vidovima represije, kako do strane državnih tako i ne-državnih aktera.

Usled eskalacije represije nad aktivistkinjama i aktivistima Žena u crnom početkom 2014. godine, Žene u crnom su počele sa sastavljanjem Dosijea koji se na analitičan i sistematičan način bave napadima na aktivistkinje/aktiviste. Dosije br. 15 se bavi dešavanjima u periodu od maja 2019. do avgusta 2019.

U prvom delu ovog dosijea bavićemo se aktuelnim događajima vezanim za bezbednost, kao i razvojem situacije povodom prethodnih napada u navedenom periodu. U drugom delu ćemo se osvrnuti na aktuelni politički i društveni kontekst u Srbiji.

Napadi povodom organizovanja ulične akcije 28. 05. 2019. ispred sedišta SPC

Povodom 28. maja – Međunarodnog dana za žensko zdravlje i reproduktivna prava, Žene u crnom su u saradnji sa Inicijativom žena Srbije i Centrom za ženske studije, organizovale uličnu akciju *Moje telo = moja autonomija*. Scenska akcija je organizovana ispred sedišta Srpske pravoslavne crkve, 28. maja 2019. godine, uz prisustvo dvadesetak aktivistkinja i aktivista.

Tokom ove akcije učesnice i učesnici su nosili banere, a izvedeno je i više performansa. Skup je obezbeđivalo oko 15 pripadnika policije. Tokom održavanja skupa, nije bilo problema.

Ovaj skup je bio medijski praćen i više medija je objavilo vest o skupu. (Slobodna Evropa, N1, Espresso, Beta...). Potom je usledila uobičajena kampanja na društvenim mrežama i u desničarskim medijima, protiv aktivista i aktivistkinja i organizacija koje su učestvovala u akciji.

Ovo su neki od naslova:

"Žene u crnom protestovale protiv Boga i SPC: Zastrašujući performans ispred Patrijaršije!"¹

"OVAKO UBIJAMO DECU: Žene u crnom sadistički ponižavale SPC, ispred patrijaršije!"²

1 <https://www.srbijadanas.com/vesti/info/zene-u-crnem-protestovale-protiv-boga-i-spc-zastrasujuci-performans-ispred-patrijaršije-promovisale-2019-05-29>

2 <https://dnevnagazeta.rs/2019/05/29/ovako-ubijamo-decu-zene-u-crnem-sadisticki-ponizavale-spc-ispred->

“Zastrašujući sektaški performans ispred Patrijaršije: ŽENE U CRNOM PROTESTVOVALE PROTIV BOGA I SPC!”³

“Stašine sledbenice napale Patrijarha”⁴

U dnevnim novinama “Večernje novosti”, koje su jedne od najtiražnijih i koje su pod kontrolom vladajuće stranke, objavljen je tekst, pod naslovom “NEĆE MOĆI: Demonstracija bezumlja”⁵. U ovom tekstu se pozivaju pravosudni organi da reaguju: “Pravosudne institucije bi trebalo da odgovore i na pitanje da li je “performansom” ispred Patrijaršije počinjeno i zakonom zabranjeno izazivanje verske mržnje i netrpeljivosti jer su nošeni transparenti kojima se poziva na rušenje Crkve i progon vernika (na primer “Dole Crkva, dole Bog, dalje od tela mog”) i pošto su nepriklonom upotrebom verskih simbola izrugivana verska osećanja većinskog dela građana Srbije.”

Na vrhuncu ove kampanje, članica Predsedništva organizacije Zavetnici, Milica Đurđević Stamenkovski, podnela je Višem javnom tužilaštvu krivičnu prijavu protiv nevladine organizacije „Žene u crnom“. Povod za podnošenje prijave je performans ove organizacije održan ispred sedišta Srpske pravoslavne crkve pod nazivom „Moje telo – moja autonomija“.

U krivičnoj prijavi se navodi: “da su ovim performansom pripadnici NVO „Žene u crnom“ izvršili elemente krivičnog dela „izazivanje nacionalne, rasne i verske mržnje i netrpeljivosti“, kao i da su pomenuti svojim radnjama izvrgli ruglu verske simbole Srpske pravoslavne crkve, tako što su prilikom izvođenja performansa koristili svešteničke mantije i kandilo sa jasnom namerom ismevanja svešteničkog poziva, nipodaštavanja svešteničke službe kao i uloge i značaja SPC u srpskom društvu u celini.” Navodi se i da su: “pripadnici „Žena u crnom“ noseći transparent sa natpisom „Crkva slavi ratne zločince“ direktno su optužili Srpsku pravoslavnu crkvu za promociju rata i nasilja, stvarajući predstavu u javnosti o SPC kao nelegitimnoj i društveno nepoželjnoj organizaciji čije delovanje se vezuje za najteža krivična dela, počinioци su na taj način sa direktnim umišljajem izazvali mržnju, netrpeljivost i druge negativne emocije kod pripadnika drugih konfesija i etničkih grupa prema SPC”⁶

Za ovo krivično delo, propisano čl. 317. Krivičnog zakonika, zaprećena je kazna zatvora u trajanju od 6 meseci do 5 godina.

Na ovom mestu još jednom podsećamo da je skup bio uredno prijavljen i da su tokom celog trajanja skupa bili prisutni pripadnici policije.

Zakonom o javnim okupljanjima, kao jedan od razloga, koji policiji nalaže da prekine skup je u članu 8., stav 2. navodeno: “Okupljanje nije dozvoljeno kada su ciljevi okupljanja usmereni na pozivanje i podsticanje na oružani sukob ili upotrebu nasilja, na kršenje ljudskih i manjinskih sloboda i prava drugih, odnosno na izazivanje ili podsticanje rasne, nacionalne, verske ili druge neravnopravnosti, mržnje i netrpeljivosti;”⁷

U ovom smislu, u slučaju da su navodi iz krivične prijave istiniti, pripadnici policije bi prekinuli održavanje skupa. Kako oni to nisu učinili, može se zaključiti da se tokom skupa nije dogodilo ništa što nije u skladu sa zakonima.

patrijarsije-video/

3 <http://www.vestinet.rs/aktuelno/zastrasujuci-sektaški-performans-ispred-patrijarsije-zene-u-crnom-protestvovale-protiv-boga-i-spc-video>

4 Štampano izdanje lista Alo, 30.08.2019.

5 http://www.novosti.rs/dodatni_sadržaj/clanci.119.html:798101-NECE-MOCI-Demonstracija-bezumlja

6 Krivična prijava

7 https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_javnom_okupljanju.html

Kako je ova ulična akcija bila medijski praćena, postoje brojni izveštaji, kao i snimci. Tužilaštvo je moglo izvršiti uvid u njih i upoznati se sa sadržajem, kao i činjenicom da nije bilo elemenata krivićnog dela.

Sama krivićna prijava je bazirana na pogrešnom tumaćenju bića krivićnog dela. Navodi da je korišćenjem mantije tokom performansa došlo do vređanja pravoslavnih vernika je besmislena, jer korišćenje crkvene uniforme u svrhu izražavanja mišljenja nije zakonom zabranjeno. Brojne su predstave i filmovi u kojima se koristi crkvena uniforma, da bi se iskazali određeni stavovi i nikada nije vođen postupak zbog toga. Još besmisleniji su navodi da poruka na jednom od banera, "Crkva slavi ratne zloćince", takođe vređa pravoslavne vernike i širi mržnju prema njima. Srpska pravoslavna crkva, kao institucija, i njeni sveštenici, zaista slave ratne zloćince, a za to postoje brojni dokazi, o kojima smo pisali u prethodnim dosijeima. Navešćemo samo jedan primer, a to je povratak osuđenog ratnog zloćinca Vladimira Lazarevića u Srbiju, nakon odslućene kazne. U njegovu ćast je na aerodromu organizovan zvanićni doćek, na kome su pored ministara Vlade Srbije, prisutvovali i visoki zvanićnici SPC.

Uprkos ovim činjenicama, Više javno tužilaštvo, iako je moglo odbaciti krivićnu prijavu, odlučilo je da pokrene predistražni postupak i naloži policiji da uzme izjave od učesnika i učesnica skupa. U periodu od 2. do 8. jula 2019. godine u prostorijama policije saslućano je osmoro aktivistkinja i aktivista (*Staša Zajović, Snežana Tabaćki, Daša Duhaćek, Biljana Stojković, Violeta Đikanović, Miloš Urošević, Mirko Medenica i Goran Lazin*).

Više od dva meseca nakon davanja izjava, još uvek nema informacija, da li će Više javno tužilaštvo, nastaviti istragu. Ne postoji zakonom predvićeni rok za ovu odluku, u odrećdenim slućajevima tužilaštva nisu donosila odluku po više godina. Ovo predstavlja vid pritiska, jer se saslućani drže u neizvesnosti, na neodrećeno vreme.

Navodimo i činjenicu da je desničarska organizacija "Zavetnici", blisko povezana sa vlašću, njihovo prisustvo u medijima pod kontrolom vlasti je znaćajno, a takođe su primetna i znaćajna finansijska sredstva kojima raspolaću, za koje ne postoje podaci o izvorima tih sredstava. Vlast često koristi ovu organizaciju za obraćun sa organizacijama i aktivistkinjama i aktivistima za ljudska prava, napadi na njih predstavljaju veliku većinu onoga što pripadnici "Zavetnika" javno zastupaju.

Na ovom mestu bi pomenuli i napad koji je povodom istog događaja došao od strane opozicione desničarske stranke "Dveri". Ova stranka je deo grupacije "Savez za Srbiju". U svom saopštenju od 30. 05. 2019., oni su optužili "Žene u crnom" da su saradnice Aleksandra Vućića. Izmeću ostalog se navodi:

"Nećuveni performans koji su „Žene u crnom" priredile na samom pragu Patrijaršije, neodoljivo podseća na još jednu Vućićevu predstavu i kršenje Ustava, a pored mržnje prema državi i crkvi ova akcija nema nikakav drugi smisao."

"Ne znamo da li je ovaj suludi performans Vućićeva osveta Srpskoj pravoslavnoj crkvi što nema nameru da blagoslovi njegovu veleizdaju Kosova i Metohije, ili se radi samo o daljem divljanju mrzitelja Srbije, koje on tako brićljivo okuplja oko sebe, ali smo uvereni da u ozbiljnoj državi ovako nešto ne bi moglo da se dogodi."

"Dveri osućuju performans žena u crnom, iako su one same potpuno marginalne, bez Vućićeve i sopstvene mržnje prema Srbiji, one prosto ne postoje. Vućić preko njih oćito želi da otera iz Srbije ostatak pristojnog sveta."⁸⁸

Žene u crnom zaustavljene na granici Srbije i BiH, 19. juna 2019.

Osam (8) aktivistkinja Mreže ŽUC-a su bile zaustavljene od strane policije Republike Srbije, na graničnom prelazu između Srbije i BiH (Mokra Gora, blizu Višegrad). O tome su 19. juna 2019. izvestili mediji Istinomer, Danas: "Delegaciji nevladine organizacije „Žene u crnom“ iz Beograda koja je nameravala da ide u Foču gde je obeležen Međunarodni dan borbe protiv seksualnog nasilja u ratu, danas nije dozvoljen ulazak u BiH. One su zaustavljene na graničnom prelazu u Višegradu sa srpske strane i zadržane zbog „pravnih propusta“. Skupu u Foči tako su prisustvovala samo predstavnice mreže "Žene u crnom" iz Crne Gore". Smatramo da je aktivistkinjama Žena u crnom namerno onemogućen ulazak u BiH i da su tzv. pravni propusti samo legalistički izgovor i u okviru sistematske primene represije protiv Žena u crnom.

Valja napomenuti da je 19. juna 2018. Udruženja žrtve rata Foča 92-95 iz Sarajeva i Žene u crnom iz Beograda po prvi put, organizovale javno obeležavanje i podsećanje na zločine počinjene u gradu Foča, gde je ratni zločin silovanja, uključujući zločin seksualnog ropstva, bio najrasprostranjeniji tokom rata u Bosni i Hercegovini. To je bilo predviđeno i za 19. jun 2019.

Napad na novinarku lista Danas Snežanu Čongradin i Žene u crnom od strane ratnog zločinca Vojislava Šešelja

Kao i svake godine, i ovaj put 11. 07. 2019., Žene u crnom su organizovano prisustvovala obeležavanju godišnjice genocida u Srebrenici, na mezarju u Potočarima. Tom prilikom sa Ženama u crnom je išla i novinarka lista Danas, Snežana Čongradin. Ona je 16. 07. 2019. godine objavila članak o tom događaju. Istog dana, osuđeni ratni zločinac Vojislav Šešelj, koji i dalje protivno zakonu, obavlja funkciju poslanika u Skupštini Srbije, na sednici skupštine je izneo niz uvreda i pretnji na račun Snežane Čongradin i Žena u crnom.⁹

„Danas u pola šest ujutru, kad čitam dnevnu štampu, u ruku mi dođe današnji broj Danasa i tamo članak Snežane Čongradin. Znao, čuli ste za Snežanu Čongradin, vrlo je ružna, ružnija čak i od Staše Zajović. Staša Zajović je starleta prema njoj. Ova liči na mungosa.“

„...ta novinarka kaže da je Srbija izvršila genocid“ ... „a ja bih svakog ovakvog novinara, koji ovo napiše poslao na 20 godina robije“

„da sam već na vlasti znao bih da se obračunam sa njima. Ovako, ja ne volim da kršim zakone, ...ako koga pregazim džipom, na džip sam nabacio gusenice, na otpadu sam našao sa nekog borbenog vozila, pa sledeći put kad budem gazio ove što mi zabranjuju ulazak u Skupštinu, to će ići po loju.“

Iako je ove pretnje i uvrede izrekao sa govornice skupštine, predsestavajući, iz vladajuće koalicije, ni jednog momenta nije reagovao, iako po skupštinskom poslovniku je obavezan da oduzme reč poslaniku u slučaju pretnji i uvreda.

Izostala je i bilo kakva reakcija od strane vlasti, ali i većina opozicionih partija se nije oglasila, niti reagovala. Uzevši u obzir da su veoma glasno reagovali u drugim slučajevima napada na novinare i novinarku, stiče se utisak da je ovaj put izostala reakcija, jer im se ne sviđa ono što novinarka Čongradin piše, a pogotovo što svojim tekstovima podržava rad Žena u crnom.

9 <https://dveri.rs/vucic-ustavorusitelj-se-krije-iza-zena-u-crnom#cyr>

16. 07. 2019.

Autor: M. R. Milenković | Izvor: Danas

Lider Srpske radikalne stranke zatražio kažnjavanje svih koji tvrde da se u Srebrenici desio genocid

Šešelj izvređao novinarku Danasa Snežanu Čongradin

Tweet Recommend 3 Share

Vojislav Šešelj, lider Srpske radikalne stranke na početku zasedanja Skupštine Srbije zatražio je od Vlade Srbije da u Krivični zakonik uvede odredbu po kojoj bi svaka javno izrečena tvrdnja da je u Srebrenici bio genocid, krivično bila kažnjavana.

Vojislav Šešelj, Foto: Andrej Isaković (AFP)

On je naveo da je to potrebno jer se u javnosti dešavaju stvari koje su gore, kako je rekao, od svih mogućih najcrnijih očekivanja, a kao primer tog „najcrnjeg“ apostrofirao je novinarku Danasa Snežanu Čongradin, opisujući je najpogrdnijim imenima i poručujući da bi takve, poput nje poslao na 20 godina robije.

„Danas u pola šest ujutru, kad čitam dnevnu štampu, u ruku mi dođe današnji broj Danasa i tamo članak Snežane Čongradin. Znao, čuli ste za Snežanu Čongradin, vrlo je ružna, ružnija čak i od Staše Zajović. Staša Zajović je starleta prema njoj. Ova liči na mungosa. Pravi mungos, očiju mi. Ta Snežana Čongradin, koja liči na mungosa, zamislite piše – novinarka sam u državi koja je pre 24 godine počinila genocid i koji ni dan danas, ne da se nije suočila sa tim, već je celokupno društvo u načelu sve dalje od tog procesa. I, kako vreme odmiče, državni aparat koji naziva raznozločinačkim itd, to vas naziva ratnozločinačkim. Hajde za mene se zna, meni je zločin u krvi, ali što vas kad ste vi tako mirni i pitomi. Sad ste zato ratnozločinački režim“, rekao je Šešelj, obračunajući se poslanicima vladajuće većine.

Osmomartovski marš, 08. 03. 2019. – prekršajne prijave protiv učesnica u akciji stavljanja kecelja na spomenike

U vezi sa obeležavanjem 8. marta – Međunarodnog dana žena, 06. marta, grupa aktivistkinja i aktivista je izvela akciju u kojoj su na više spomenika istorijskim ličnostima, stavili kecelje sa porukama koje pozivaju na poštovanje ženskih prava. Jedan od spomenika na koji je postavljena kecelja je i spomenik Patrijarhu Pavlu. Ova akcija je izazvala veliku kampanju mržnje u medijima i na društvenim mrežama. Otvoreno se pozivalo na linč aktivistkinja i aktivista koji su učestvovali u akciji. Kao jedan od primera izdvajamo članak objavljen u provladinim dnevnim novinama Kurir, pod naslovom: "OVO JE FEMINISTKINJA KOJA JE OKAČILA KECELJU PATRIJARHU PAVLU I RAZBESNELA SRBE!".¹⁰ U njemu je objavljena slika N.D., jedne od aktivistkinja koja je učestvovala u akciji, a u kontekstu celokupnog izveštavanja o navedenom događaju, ovaj tekst predstavlja poziv na linč ove aktivistkinje.

Dana 28. 03. 2019., udruženje "Ko nam truje decu", podnelo je prekršajne prijave protiv tri osobe i više drugih N.N. lica, vezano za akciju sa keceljama. U prijavi se navodi da su počinio prekršili Zakon o javnom redu i miru i "svojim drskim i bezobzirnim ponašanjem, uznemirili javnost".¹¹ Za postojanje ove prijave, osobe koje se u njoj navode, saznale su 21. 06. 2019., kada im je iz Prekršajnog suda, stigao poziv da se izjasne o navodima prijave. I u ovom slučaju je Prekršajni sud odlučio da vodi postupak, iako je imao osnova da prijavu odbaci, zbog nedostataka prekršajne prijave.

U trenutku pisanja ovog izveštaja, još uvek nema odluke Prekršajnog suda, povodom ove prijave.

Pretnje Staši Zajović

Koordinatorica Žena u crnom, Staša Zajović je verbalno napadnuta 19. jula 2019. oko 12.30h na pijaci u Zemunu. Jedna žena koja prodaje na pijaci prišla je Staši Zajović i uputila joj više uvreda, vikala je: „Šiptarska profuknjača i kurva.“, „Ona je glavna i najvažnija u Ženama u crnom“, „Trebalo je prognati iz Srbije. Prognaćemo je“, „Prodaje Kosovo, prodaje nam Kosovo“, „Što kupuješ srpsku dinju, idi i kupi šiptarsku“. Ova osoba je bila veoma agresivna, svojim ponašanjem je pored vređanja Staše Zajović, pokušavala da u linč uključi i druge osobe koje su bile na pijaci. Zbog uznemirenosti, Staša Zajović je napustila pijacu.¹² Napominjemo da se ovaj događaj desio u nedelji, nakon obeležavanja godišnjice genocida u Srebrenici, a da je sadržina uvreda i pretnji identična onome što se na društvenim mrežama, desničarskim i medijima pod kontrolom vlasti može čuti o radu Žena u crnom. Ovaj napad je direktna posledica medijskog linča kome su izložene Žene u crnom i Staša Zajović.

10 <https://www.danas.rs/politika/seselj-izvredjao-novinarku-danasa-snezanu-congradin/>

11 <https://www.kurir.rs/vesti/drustvo/3216749/ovo-je-feministkinja-koja-je-okacila-kecelju-patrijarhu-pavlu-i-razbesnela-srbe-a-onda-se-na-tv-pravdala-ckva-misli-da-ima-pravo-da-se-mesa-u-moj-seksualni-zivot-video>

12 Zahtev za pokretanje prekršajnog postupka od 28. 03. 2019.

Politički i društveni kontekst

Kao što je u ranijim dosijeima konstatovano, Srbija je autokratska država, u kojoj vlast krši sve demokratske procedure, kao i ljudska prava. U Srbiji bi do aprila 2020. godine trebalo da se održe redovni izbori za parlament. U Srbiji trenutno ne postoje uslovi za organizovanje slobodnih izbora. Glavni razlozi se ogledaju u apsolutnoj kontroli medija, koji veoma agresivno napadaju svakoga ko ima kritičan odnos prema vlasti, a sa druge strane njihovim sadržajem dominira podrška vlastima. Pored problema sa medijima, drugi veliki problem je svakodnevna zloupotreba državnih resursa od strane vlasti, a naročito u izbornoj kampanji i to u interesu vladajućih partija.

Može se zaključiti da je ova vlast privatizovala državne resurse, a to potvrđuje i svojom retorikom, jer svaku kritiku na račun vlasti, naziva "napadom na državu".

Iz ovih razloga, velika većina opozicionih stranaka je najavila da će bojkotovati izbore, što će produbiti političku krizu u zemlji. Izvor krize svakako nije u bojkotu izbora, bojkot izbora je posledica, a uzrok je ponašanje vlasti.

Postoje pokušaji međunarodnih faktora, naročito Evropske Unije, da privoli vlast i opoziciju da se dogovore o uslovima za izbore, ali su izgledi za dogovor veoma mali. Vlast apsolutno ne pokazuje znake popuštanja, već svakim danom povećava pritisak, a sa druge strane i da dođe do dogovora, pitanje je da li je moguće u kratkom roku od nekoliko meseci ublažiti posledice višegodišnjeg delovanja vlasti na ukidanju demokratskih principa i procedura.

U ovom dosijeu skrećemo pažnju i na sramno ponašanje vlasti prilikom davanja azila i državljanstva stranim državljanima. Iako je kroz Srbiju prošlo više od milion izbeglica i migranata od 2015. godine, a više hiljada njih zatražilo azil, broj slučajeva koji su rešeni pozitivno je zanemarljiv. Sa druge strane više je slučajeva, kada su strani državljani, koji su u svojim državama optuženi za teška krivična dela, dobili zaštitu, kao i državljanstvo od strane države Srbije. Navešćemo samo nekoliko primera, rumunskog tajkuna Aleksandra Gicu, optuženog za korupciju u Rumuniji,¹³ Muhameda Dahlana, palestinskog državljanina, optuženog za brojna krivična dela, između ostalog i mučenje i ubistva političkih protivnika u Palestini, kao i proneveru više desetina miliona evra od građana i građanki Palestine¹⁴, kao i poslednji slučaj Jingluk Šinavatra, bivše premijerke Tajlanda, koja je u svojoj zemlji osuđena za korupciju.¹⁵ Svi oni su dobili državljanstva Srbije. Ono što njih razlikuje od izbeglica i migranata je da imaju novac i moć.

Sa druge strane, nedavno je objavljena odluka UN komiteta protiv torture, kojom je Srbija oglašena krivom za kršenje konvencije UN protiv torture u slučaju izručenja Dževdeta Ajaza, kurdske aktiviste, vlastima Turske.¹⁶ Iako su vlasti Srbije na vreme bile upozorene da će Ajaz, koji je već bio u turskom zatvoru i bio izložen torturi, ako bude izručen, ponovo biti izložen torturi, to nije sprečilo vlasti Srbije, da gledajući svoj lični interes, izruče Ajaza, koji se sada suočava sa izdržavanjem zatvorske kazne od dvadeset godina, samo zbog svog aktivističkog delovanja i političkih stavova.

Na kraju konstatujemo, da kao i svake godine u vreme obeležavanja genocida u Srebrenici i stradanja srpskog stanovništva u akciji "Oluja", ovi događaji su od strane političkih elita svih uključenih zemalja, iskorišćeni za dizanje tenzija, širenje mržnje i nacionalizma.

*Mirko Medenica
Beograd, 04. 09. 2019.*

---

13 Beleška o napadu na Stašu Zajović

14 <https://insajder.net/sr/sajt/vazno/11823/>

15 <https://balkaninsight.com/2015/01/30/vo%C4%91a-palestinske-opozicije-sa-svitom-dobio-srpsko-dr%C5%BEavljanstvo/?lang=sr>

16 <https://www.slobodnaevropa.org/a/osu%C4%91ena-biv%C5%A1a-premijerka-tajlanda-dr%C5%BEavljanica-srbije-/30099852.html>

